

Consumenten nemen steeds meer verantwoordelijkheid voor de gevolgen van hun koopgedrag. Hoe zit dat met het kopje koffie onderweg, en de cappuccino tijdens het winkelen? Er worden nog steeds koffieboeren uitgebuit en regenwouden gekapt voor de behoefte aan koffie.

Koffie zonder bijmaak

Misschien uit schuldgevoel vanwege de niet-zachtzinnige koffiehandel in de 18e en 19e eeuw, maar tegenwoordig doet Nederland het verrassend goed als het om verantwoorde koffie gaat. Een kwart van alle koffie die hier verkocht wordt, heeft een keurmerk. Zo'n keurmerk zegt iets over de herkomst van de koffie, de milieubelasting van de koffieteelt en de arbeidsomstandigheden van de koffieboeren. Wereldwijd heeft slechts 6% van alle koffie die verhandeld wordt een keurmerk. Gaat het om de koffie thuis,

dan is zo'n keurmerk meestal te vinden op de verpakking. Wie ook buiten de deur een verantwoorde kop koffie wil, krijgt die informatie niet op een presenteerblaadje aangereikt.

Schijn

Het Fairtrade- oftewel Max Havelaar-keurmerk heeft de strengste code, die zowel de arbeidsvoorwaarden als de milieuaspecten en aandacht voor kwetsbare groepen garandeert. Utz Certified, dat veel vaker voorkomt, hanteert minder

strengere eisen wat betreft het milieu, maar legt meer nadruk op controle door een externe partij. Het meest verantwoorde kopje koffie buiten de deur heeft een Fairtrade-keurmerk. Uit de tabel blijkt dat er geen enkel bedrijf is dat alleen deze koffie inkoop.

Op een gedeelde tweede plaats wat 'strengheid' betreft staan Starbucks, Rainforest Alliance en Utz Certified, elk met hun eigen accenten.

De koffie die DE Koffie Café schenkt, is voor 100% Utz Certified; op het oog een

KEURMERKEN

Er bestaan maar liefst 6 verschillende keurmerken, elk met een eigen invalshoek. Het Eko-keurmerk verbiedt het gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Het Rainforest Alliance-keurmerk heeft het tropisch regenwoud als speerpunt. De Amerikaanse koffieketen Starbucks, die zelf koffie inkoop en brandt, heeft een eigen systeem opgezet, waarbij zowel de arbeidsvoorwaarden als de milieueisen centraal staan. Maar hoe weet je welke koffie de Hema bijvoorbeeld schenkt? De Consumentenbond vroeg het 18 landelijke ketens; niet alleen gespecialiseerde koffieketens, maar ook de horecavoorziening van warenhuizen. Sommige met honderden filialen, maar ook kleintjes met niet meer dan 3 vestigingen. Uit de tabel blijkt dat van de 18 onderzochte bedrijven meer dan de helft koffie met een keurmerk serveert, waarbij de meeste bedrijven kiezen voor één type keurmerk. Coffee Company, La Place, Starbucks en Kaldi kopen hun koffie verspreid in, wat meerdere keurmerken oplevert. In 2 gevallen is er sprake van dubbele keurmerken.

prima score. Starbucks lijkt het met een score van 77% minder goed te doen. Maar schijn bedriegt. Douwe Egberts is een grote speler op de koffiemarkt. De koffie voor de DE Koffie Café's is een klein deel van de totale koffie-omzet van Douwe Egberts. Slechts 4,5% van de koffie die DE inkoop is Utz Certified. Bij Starbucks daarentegen heeft 77% van de verkochte koffie een keurmerk. Starbucks doet het dus beduidend beter dan Douwe Egberts.

Bagels & Beans heeft een eigen beleid, dat echter wel erkend is; de Consumentenbond heeft daarover documentatie ontvangen.

Bij alle koffiemarkten en koffiemarkten die voor 100% koffie met een keurmerk schenken kun je met een gerust hart een kop koffie drinken.

Penibel

Sinds de invoering van het Max Havelaar-keurmerk heeft Nederland weet van de penibele situatie van de kleine koffieboeren. Die zijn geen partij voor de grote koffiehandelaren en krijgen daar-

Keurmerkkoffie

	Koffiemarkten/-corner	Rainforest Alliance	Fairtrade	Utz Certified	Eko	4C	Starbucks C.A.F.E. Practices	Eigen programma	Koffie met keurmerk
Ikea				100%					100%
Bijenkorf				100%					100%
DE Koffie Café				100%					100%
Coffee Company	90%			50%	10%				100%
Bagels & Beans							100%		100%
Hema Koffiebuffet	100%								100%
McDonald's				100%					100%
Café T					100%				100%
Kiosk				100%					100%
La Place	variëert	variëert	variëert	variëert					100%
Starbucks		5%			2%		77%		77%
Kaldi	5%	5%				50%			60%
Coffee Star	30%								30%
De Broodzaak						25%			25%
C'est du Pain						25%			25%
Australian					5%				5%
Coffee United									0%
Mockamore									onbekend

PERCENTAGES

De percentages zijn volgens eigen opgave van de aanbieders naar aanleiding van een enquête van de Consumentenbond. Hierbij is gebruikgemaakt van de beoordeling door de Tropical Commodity Coalition (teacoffeecocoa.org).

TOTAALSCORE

Bij Coffee Company en Starbucks is sprake van dubbele keurmerken, waardoor de percentages niet bij elkaar opgeteld kunnen worden.

GEEN MEDEWERKING

Koffiemarkten Mockamore heeft ondanks herhaalde verzoeken niet meegewerkt aan het onderzoek.

om vaak te weinig betaald voor hun koffie. Boeren die voldoen aan de eisen van het Max Havelaar-keurmerk krijgen dan ook een hogere prijs voor hun koffie dan de prijs op de wereldmarkt.

De milieubelasting van de koffieteelt is flink: kappen van tropisch regenwoud, watergebruik, watervervuiling, bestrijdingsmiddelen en energiegebruik. Koffiebonen zijn afkomstig van bessen van een struik; voor de koffie-industrie is alleen de kern van die bes interessant, de koffieboon. Voor het verwijderen van het vlies en vruchtvlees is water nodig. Maar dat is slechts een klein gedeelte van al het water dat nodig is voor een

kop koffie. Als de koffieplantages geïrrigeerd worden, kan het waterverbruik oplopen tot wel 40 liter per kop koffie. Is dat niet nodig, dan verbruikt een kop tussen 3 en 10 liter water. Voor een flink deel daarvan is de consument – thuis of buiten de deur – zélf verantwoordelijk door de manier van koffiezetten en de afwas. Ook de helft tot tweederde van het totale energiegebruik gaat op aan verhitting van het koffiewater en het gebruik van de afwasmachine. De keuze voor een verantwoorde kop koffie buiten de deur is dus niet meer dan een begin. Al is het een goed begin. ■